

خهته نه کردنی کچان

تیكدان و شیواندنی جهسته پی و دهروونی نیوهی
کومه لگه یه

به دواچون

ئاسۆ بیارهیی - سۆشیال سایکۆلۆژ

۲۲-۷-۲۰۱۰ سوید

هه موو مافیکی بلاوکردنه وهی ئەم به رهه مه هی خاوه نه که یه تی

دهستیک و پیشینه

خهته نهی کچان په کیکه له دابونه ریته پاشکوتوانه که سهدان ساله رمگی له کیشوهری نه فریقا، هندی و لاتی ناسیا، و لاتی عمره بی، نهمریکای لاتینی (بهرازیل و مکسیک) و هندی ناوچه ی کوردستان (باشوری کوردستان، پروانه لینکی هاوپیچی روژنامه ی هاو لاتی) و تنانعت نهمرو ی نهوروپاش، به تایهتی له نیو رهندهکاندا برهوی هیه. خهته نهی کچان یان شیواندنی کونهدامی زاوزی نافرمت کومهلک دهر نهدامی نهرینی (دهروونی و کومه لایهتی) لسهس نهو نافرته بهجی ده هیلت و کسهیتی لاواز دهکات. کسهیتی لایهتی لاوازی لایهتی ده بیتهوه. بهپی راپورته جیهانیکان نزیکه ی ۱۳۵ ملیون کچ و ژن له جیهاندا نهدامی زاوزیان شیوندراره و سالانه پتر له دوو ملیون دی دووچاری ههمان مترسی ده بنهوه، واته روژانه ۶۰۰۰ هزار کچ و ژن چارهنوسیان له بهردم نهو دیارده ناشرینهیه (پروانه تیمای سیکس و ژیان، لینکی ژماره ۱).

مه بهست و نامانج

مه بهستی نهم بهدواچونه نهویه که دهستبخاته سهر نهو کاریگه نهرینه نهی که دوا ی شیواندنی نهدامی زاوزی نافرته که پیوهی دنالینیت. هروها نهو نهدامی گله دهرونی و کومه لایهتی شی بکاتهوه که نهم دیاردهیه دهی خهملینیت.

میتود و شیوازی کار

میتودی نهم بهدواچونه، کوردهوهی زانیاری ههمه لایهتهیه له سهر دیاردهی شیواندنی کونهدامی زاوزی نافرته (به تایهتی کچانه) له ژیر بیانوی پاکو خاوینی و پهیرموکردنی دابونه بیت و ناین. دوا ی کوردهوهی زانیاری له ریگه ی نینت نیتیهوه، تیکستهکان له گهل په کتردا بهراورد کراون و پوخته کیمان خراوته بهردم خوینهر. هروها ناماژمش ههمو سهرچاومکان کراوه. له بهدواچونهدا تنها باسی نهدامی نهرینهکانی (دهروونی و کومه لایهتی) نهم دیارده نامو و زیانده خسه کراوه، له بهر کورتی باسه که باسی ووردکاری شیوازی نهم شیواندن و خهته نهی که نهراره. چونکه کاریکی واپیوستی به راپورتیکی تیر و تهسل و بوارزان هیه. هروها گیرانهوهی چهند کچیک له بهدواچونهدا دوا ی کوردهو باسکراوه.

خهته نه یان شیواندنی نهدامی زاوزی کچان و ژنان بوچی؟

بهپی راپورتهکان، نافرمت له کومه لگه پیواسالارمکاندا ده بیت گوتراپهلی پیو بیت له ژیر رکینی و دهسه لاتی نهودا بجولیتیهوه و بهی پیته رفتار بکات که به دل پیو بیت. به پییه که پیو دهسه لاتی تهوای هه بیت بهسه جهسته ی (تنانعت نهدامی زاوزی) نافرمتا هه بیت و مافی خاومنداریهتی هه بیت. بهپی دابونه ریتیش بیت نهو نافرته نهی که خهته نهی که کراون، پیس و گلون و هندیکیان به چاوی سوزانیوه سهر دهکرین. هندی له نهو کچانه ی له نه فریقیا که خهته نهی که کراون، ناسان نیه میزد بکن. تارادهیه کیش ناینی نیسلام و توژرهوه مکانی نهم دیاردهیه یان په سه نکرده، (پروانه لینکی هاوپیچ، دیدی ناینی نیسلام دهر باره ی خهته نهی کچان)

یاده گیرانهوهی چهند کچیک که چون نهدامی زاوزیان تیکدراوه:-

باکوری نه فریقیا.

"من تمه من تنها دهسال بوو کاتیک نهدامی زاوزیم شیوندر (خهته نهی کرام). نهم که نیستا له ژیاندا نهماره، روژیک پیمی وت: فاته! نهمرو دمچین بو گوی دهریا و لهرو ناههنگیکی خوش دهکین و بهدلی خومان خوراندی بهتام دهخوین. منیش وهک مندالیکی ساویلکه و بی ناگا، وهک بهر خیکی نهمام بهپی خوم بو قهسبخانه که وتمهری. ههر که گهیشینه نهو شونینه بهناو نهینی و خوشه، که پر له دهون و داربوو، بهرو ژورویکی تاریک منیان بردو چاومکانیان بهستمهوه رو تیان کردمهوه. چوار ژنی بههیز په لاماریان دام، دووان هردوو قچهکانیان والا کرم، دوانه که ی تریش جولعیان له سنگم بری تاکو نه شترگری بی"

بهنجم بۆ نهنجام بدریت. په رۆیه کیان له دهمم ناخه نهی بۆ نهوهی هاوار نه کمه. له تاو نازار و بهرگه نه گرتنی نیش، دهستم به لنگه فرتی کرد و خوینم زور له بهر رۆی. نهوانه ی که لهم نهشته رگه ریه دا به شدار بوون نیمچه سه رخوش بوون. هه ندیکه دیش شایبان ده کردن و هه لده پهرین، له هه موو ناخوشتر خوین روت بوون. نهی رۆژه به چه قویه کی قه له مبری ناو باخه ل من خه ته نه کرام". فاتیمه، نه فریقا

باشوری کوردستان.

" له پۆلی دووی سه مه تای بووم، له گه ل هاو ریکاندا له کولان یاری خه تخه تینم ده کرد، له پر قیژه هو هاوار له مالی درواسیکه مان بهر زبوومه، راما ن کرد بۆ لای ده رگا که یان تا بزانیین چه. به لام ده رگا که یان داخرا بوو و لهو ساته شدا دایکم وتی چه تیوانه و مر نه ژووروه و هه قی کهستان نه بیت. دوا ی ساتیکی دی له ده رگا درا، دایکم وتی خۆم ده بیکه مه وه، که کردیه وه، پیره ژنیکه پشت کۆم و ده موچا و چر خۆی کرد به ژووردا. که نیمه بیی ماشا لله کرد که چه ند جوانین و ته نها سونه تکر دمان پیویسته. من زور به هه مند قسه کانیم و مر نه گرت. خوشکه گه ره کم زانی مه سه له چه و هه له ات، به لام من گیرام و به گو یزان نهی پیره ژنه خه ته نهی کردم. تووشی خوین بهر بوون بووم و تا ما و ده بیک، بگره تا نیستاش که ته منه له سه رو چه وهیه نازارم هه یه. نهی رۆژه دایکم و نهی پیره ژنه به شیک له شی منیان شیواند و زهوت کرد. سهیران". باشوری کوردستان

کاریگه ریه نه رینه کانی شیواندنی (خه ته نه کردنی کیژان) کۆنه نامی زاو زیی ئا فره تان (بروانه لینکی ژماره ۲).

کاریگه ری جهسته یی، فیزیکی

کاریگه ری کور تخایه ن:

- نازار چیشتن: چونکه زۆریه ی نهی که یسه کانی نهی جو ره نه شته رگه ریه نه به یی به نار کۆس یان یان ده رزی سه ربوون نه نجام ده درین و نه نجام ده رنیش هه ره مه کی ده بیکه ن
- دۆزی چه په سان و داخو ریه: قور بانیه کان تووشی چه په سان و داخو ریه ی ده روونی ده بن، چونکه پیش کرداره که زانیاریان نیه و ته مه نیان بچو که تا کو تییگه ن. هه ره ها نه نجام ده ران زۆر جار توندو تیژی ده نوینن. نمونه نهی دوو که یسه ی فاته مه و سهیران.
- خوین بهر بوون: زۆر جار به هۆی نه شاره زایی و نه زموون و شوینی نه شته رگه ریه که (له ماله وه و نه بوونی نامیری راسته قینه و پاک و خاوینی) قور بانیه که تووشی خوین بهر بوون ده بیت و شوینی برینه که کیم ده گرت.
- ناستهنگی له میز کردندا به کیکی دیبه لهو کیشانه ی که قور بانیه که تووشی ده بیت. به تاییه تی له رۆژانی به که مدا.
- له هه ندی شوین و کاتدا قور بانیه که تووشی مردن ده بیته وه.

کاریگه ری جهسته یی در یژ خایه ن

- ناوسان و کیمکردنی در یژ خایه ن له شوینی برینه که مدا
- ساریژ نه بوونه وه ی برینه که و مانه وه ی پاشماوه یان ناسه واری برینه که
- خورادن و بۆن هاتن له شوینی برینه که
- نازاری ناو به ناوه هه ندی جار بهر دهوام
- دروستبوونی کیسه ی ناو
- ناستهنگی و دژواری له کاتی میز کردندا
- ناستهنگی له مندال دروست کردندا: هه ندی لهو ئا فره تانه به ناسانی سکبان پر نابیت
- ناستهنگی و دژواری له کاتی مندال بووندا
- کیشه ی مردنی مندالان: هه ندی لهو ئا فره تانه منداله کانیان له بار ده چیت
- مردنی کتو پیری نهی ژنانه له پیش یان پاش مندال بووندا
- که مبه و نه وه ی چیژی جوتبوون و نه گه یشتن به نۆر گازم یان ره مه ت بوون

کاریگه ری ده روونی

کاریگه ری کور تخایه ن

- نیگه رانی و په ژاره یی: زۆریه ی نهی قور بانیه نه کان خه مو پکی و نیگه رانی دایان ده گرت

- مۆته کهو خهو زرانندن. زۆر لهو ئافرماتانه خهویان تهواو نیه و له ئهنجای ئهوه دله خورپه بیان که تووشی بوون له کاتی شیواندنی ئهنجامی زاوژیان، تووشی نا ئارامی دهین.
- تووشبوون به کهیسی خهموکی و بیچارهیی..
- دارمانی دهروونی له ئهنجای نهبوونی پهناگهیهک یان لایهنیکی که بتوانن داکۆکی له خویان بکهن، به تایبهتی له کاتی هیرش کردنه سهریان بو خهته نهکردن
- لاوازیوونی ئاستی بروا له نیوان قوربانیهکان و سهیرهشتکاران. چونکه تا تهمنی ههژده سالی دایکوباک سهراوهی سههرکی بروای مندالهکانیان. روئیکی پاریزگاری و بهرگری دهیین بو مندالهکانیان. به رودانی ئهوه جوردهست درێژییه جهستی و دهرونی، ئاستی بروای مندالان لاواز دهیبت.
- دابهزینی ئاستی بروا بون به خود وهک کهستی سههرهخو.

کاریگهری درێژخایهن

- ترس له پیاوان. زۆر لهو ئافرماتانه ترسینی تایبهتیان له لا دروست دهیبت بهرامبهر رهگهزی جیاواز (پیاوان)..
- سیکس و جوتبوون: ئاستهنگی له کاتی سیکسدا به تایبهتی یهکهم جار، چونکه بو ههمندی لهو ژانیهی که ئۆرگانی زاوژیان دوراوتهوه، ههلهدرینهوهی دووباره برینهکهیه، یان ناسکبوونهوهی بیستی ئهوه شوینهی که بریندارکراوه
- شهوی بوکینی: بهیپی ههمندی دابونهریتی شوینان، دهیبت کهسوکاری زاوا تهماشای شوینی کۆهندهی زاوژیی ئافرمتهکه بکهن که تهواو خهته نهکراوه پیش ئهوهی مارهیهکه بدهنی
- ئاستهنگی له کاتی مندال بووندا و ههمندی جار زۆر دژوار دهیبت
- پهشیوی درێژخایهن: ههمندی له قوربانیهکان بهردوام ههست به دلتهنگی و پهشیوی دهکن
- نااسایی بوون له رهفتار و ههلسو کهوتدا

لیدوان و تاوتویکردن

ئامانجی سههرکی ئهم به دواچونه ئهوه بوو که دهستبخته سههر ئهوه کاریگهره نهڕینبانهی که دوا شیواندنی ئهنجامی زاوژیی ئافرمتهکه پتوهی دهناڵینیت. ههروهها ئهوه ئهنجامگهله دهرونی و کۆمه لایهتییه شی بکاتهوه که ئهم دیاردهیه دهی خهملینیت. له باسی ئهوه دوو که دهکوت که خهته نهکردنی مینیه، به تایبهتی میرمندالانی کچ گهرترین زیانی دهروونی و جهستهیان پی دهگهینیت و دواوژیان تاریک دهکات. ههردوو کهیسهکه، کهیسی فاتیمه و سهیران، که له دوو کیشوهری جیاوازن، ههمان کاریگهری کردونهتسههر و تا ئهمرۆش وهک خویان دهیگهیرهوه بهدم ههردوو جور نازاروه دهناڵین. له ههمان کاتیشدا گلهیی له دایک و باوکیان دهکن بو وهبههینانهوهی ئهوه دیارده قیزهوهی که سههانه ساله ئۆژمن دهکرتهوه. کهیسی سهیران و فاتیمه تهنها دلتۆپکن له ههزارهها کهیسی دی که کچانی میرمندال دوچاری بونهتسههره ئهمرۆ سههانه کچی تر دهکونه بهر ئهوه زۆرداریه که بهشیکی لهشیان لی زهوت دهکات بهی ئهوهی خویان رهزانهندیان لهسههری ههیبت.

لهزۆریهتی تیکست و کهیسهکان ئهوه دهردکهوت، که دابو نهڕیت بو ژیانوهی دیاردهی شیواندنی کۆهندهی زاوژیی کچان برهوهی ههیه و ههمندی جاریش ئاین بو بهردوامی ئهوه دیاردهیه دهخریته گهر. ئهوهش له ژیر بیانوی ئهوهی که خهته نهکردنی کچان دهیبت هۆکاری کهمکردنهوهی بی رهوشتی و ترازنی خیزان له کۆمه لگهدا. لیرهدا به داخهوه تهنها مینیه تاوانبار دهکریت کاتیک بهدرهوشتی باس دهکریت، زۆرجار نیرینه لهو پیناسیه(بهدرهوشت) رهزگاری دهیبت، هههرچنده زۆرجار ئهوه دهستیپشخهه.

ئهوه خالهی که شایهنی باسه و پتوهسته به کاریگهری کۆمه لایهتی، ئهوهیه، که خهته نهکردنی مینیه، به تایبهتی له تهمنی مندالیدا، که مندال بی دهسه لاته، پشلهکردنی به شیکی گرنگی کۆمه لهگهیه و شکاندنی کهستیتهی. بو؟ چونکه لاوازی کردنی دهروونی و کۆمه لایهتی لی دهیبتوه. شایهنی باسه سامان سیوهلههیش که تویرهی دهروونی ئهوه پشتر استه کاتهوه که خهته نهی مینیه زیانیکی گههری دهروونی و کۆمه لایهتی دهگهینیت به کچان و پاشهروژیان بروانه ساینی دهرووناسی، ۲۳ی جولای ۲۰۱۰) که له لایهک ئهوه مندالانه به تووشی کۆمه لیک کهلینی دهروونی دهبنهوه که چاره سههرکردنی ئاسان نیه و کاریگهری ههیه له سههر پتوهندی پیکهوه نانی خیزان و هاوسه ریگرتن، له لایهکی دیبهوه ئهوه مندالانه بیپراو دهین بهو گههره سالانهی که له راستیدا دهیبت ناگاداریان بن. لیرهدا ئهوه پتوهندیه تهندهوستیانهیه به هوی ترس و

شهرمهوه (چونکه به منالی بهشیکي گرنگی لهشيان براوه) له گهڼ خهڼکدا دروست نابيت. بگره هردهم له دلراوکی و بی پرواییدا دهژین.

پیشنیاړ و چاره سهر

له سهر ناستی گهوره سالان

- زانیاردان له سهر زیانی نه دیاردهیه له ریگهی کهنالهکانی:
- دایهنگا، فیرگهکان و زانکوکان..
- میدیا: تیقیهکان، روژنامه، و رادیو.
- کهنالی تهنروستی: خهستهخانه، ناومندی پزشکی، سهنتره کومه لایهتی و دهر و ونیهکان
- کردنی کامپینی همه لایه نه و بهر دهوام بو بنبرکردنی نه دیاردهیه.
- کردنهوهی خولی تهنروستی بو سهر پهرشتکاران (دایکوباوک) و ناگادار کردنهوه میان له سهر زیانهکانی شیانندی نهندامی زاوژی. لهو شویانهش که نه دیاردهیهی تیدا بهربلاوه، پیویست دهکرنیت که نهو خولانه بهر دهوام هه بیت.
- سزادانی (به تاییهتی سزدانی نابوری) نهو ژنانهی که بهم کاره نارمواییه و ناشارستانییه درندهیه هه لدهستن و ریسواکردنیان

له سهر ناستی مندال و میرمندالان

- ناشناکردنی مندال و میرمندالان (کچان) به مافهکانیان و دانی زانیار دروست له سهر جهستهیان به شوییهکی زانستی. نهوهش له ریگهی دایهنگا و فیرگهکان و دامهزاندنی راویژکار یان کارمندی تهنروستی که بهم کاره هه لست. یان کهسانی پیشیهی و پروفیشنال.
- یارمعی دانی نهو کچانهی که خهته نهکراون له روی دهر و ونی یان کومه لایه تییهوه

سهر چاوهکان

1. <http://www.vardguiden.se/Tema/Sex-och-samlevnad/Kroppen/Konsstympling-av-kvinnor>

2. <http://www.umo.se/Kropp-och-halsa/Tjejers-underliv/Konsstympling---omskuren-tjej>

[http://www.vardguiden.se/Tema/Sex-och-samlevnad/Kroppen/Konsstypning-Malikas-](http://www.vardguiden.se/Tema/Sex-och-samlevnad/Kroppen/Konsstypning-Malikas-berattelse)

[berattelse](http://www.vardguiden.se/Tema/Sex-och-samlevnad/Kroppen/Konsstypning-Malikas-berattelse)

<http://www.xendan.org/dreja.aspx?Jmara=10462&Jor=1> /

ههفته نامه ی هاولاتی: مشتمری خهته نهکردنی کچان بهر دهوامه

http://83.169.12.202/K_Direje.aspx?Jimare=268&Besh=Aburi&Cor=7

بوچونی نابینی نیسلام دهر باره ی خهته نهی کچان

<http://www.didinwe.net/news.php?readmore=12>

سایتی دهر و وناسی

http://derunnasy.com/le_komellgewe/babeti-jimare3401.html#more-3401